

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
9/24 Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
доктору педагогічних наук,
професору Данилевич М.В.

Рецензія

доктора наук з фізичного виховання та спорту, доцента
Сороколіт Наталії Стефанівни
на дисертаційну роботу Бабича Максима Олександровича
за темою «Удосконалення фізичної підготовки курсантів спеціальності
«Артилерійська розвідка» засобами спортивного орієнтування»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
із галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми дисертації не викликає жодних сумнівів, оскільки збройна агресія росії та воєнні дії на території України вимагають від військовослужбовців високого рівня фізичної, професійної підготовки, особливо у спеціалізованих сферах, таких як артилерійська розвідка. Вважаємо, що спортивне орієнтування дозволяє розвивати необхідні фізичні якості, такі як витривалість, швидкісні та координаційні здібності, що є критичними для ефективного виконання завдань в бойових умовах. Окрім цього, спеціальність «Артилерійська розвідка» вимагає високого рівня просторового мислення та здатності швидко приймати рішення в умовах невизначеності. Спортивне орієнтування сприяє розвитку цих навичок, що може значно підвищити ефективність дій курсантів у реальних умовах. Тому, включення спортивного орієнтування в програму фізичної підготовки курсантів є важливим підходом, який може забезпечити комплексний розвиток як фізичних, так і розумових

здібностей. Актуальність теми дисертації підтверджує також європейський і світовий досвід. У багатьох країнах світу спортивне орієнтування активно використовується як засіб підготовки військових спеціалістів. Вивчення й адаптація їхнього досвіду може сприяти підвищенню рівня фізичної підготовленості українських курсантів.

Дисертаційну роботу виконано на підставі плану наукової та науково-технічної діяльності Міністерства оборони України на 2020–2025 рр. за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення навчальних програм з фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів», шифр – «Удосконалення-ФП» (номер державної реєстрації 0123U102834) та організаційні вказівки з планування наукової і науково-технічної діяльності у Збройних силах України на 2024 рік, затверджені начальником Генерального штабу Збройних сил України 19.07.2023 № 59440/С за темою науково-дослідної роботи «Удосконалення організації фізичної підготовки військовослужбовців ВВНЗ (НЦ) з урахуванням особливостей сучасних бойових дій», шифр – «Спеціалізована-ФП» (номер державної реєстрації 0124U002547).

*Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій
здобувача*

Дисертаційна робота Бабича Максима Олександровича є завершеним самостійним дослідженням, містить раніше не захищені наукові положення та теоретичні узагальнення, має важливе наукове, теоретичне та практичне значення.

Відзначаємо, що науковий рівень дисертаційної роботи, поданої до рецензування є достатнім. Автор представив свою працю з дотриманням установлених вимог щодо її структури та змісту, запропонував для вирішення актуальні наукові завдання та успішно розв'язав їх у підсумку.

Робота написана державною мовою із використанням наукового стилю.

За результатами досліджень опубліковано 19 наукових і навчально-методичних праць, серед яких 10 статей у наукових фахових виданнях України, 8 статей у збірниках наукових праць та 1 навчально-методичний посібник. Кількість статей, зарахованих за темою дисертації, відповідає вимогам

п. 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Статті, опубліковані після набрання чинності «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що зараховані за темою дисертації, мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier).

Вивчення змісту наукових праць указує на те, що вони відображають зміст отриманих у дисертації результатів дослідження. Теоретичне оприлюднення наукових досліджень на конференціях засвідчує належну апробацію результатів. Здобувач наукового ступеня взяв участь у семи наукових та науково-практичних конференціях, а також представив результати власних наукових розвідок під час трьох науково-практичних семінарів кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту та Наукового центру Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

У публікаціях, що виконані у співавторстві, здобувачеві належить дослідження методів формування зацікавленості та мотивів до самостійних занять фізичними вправами; показників фізичного розвитку в курсантів артилеристів до і після педагогічного експерименту; оцінювання фізичної підготовленості курсантів за контрольними вправами стандартів фізичної підготовки Сухопутних військ; вивчення впливу спортивної методики тренування на підвищення рівня військово-прикладних навичок особового складу підрозділів артилерійської розвідки; впливу занять з фізичної підготовки майбутніх офіцерів на формування професійної самосвідомості в період навчання у закладі військової освіти; впливу засобів спортивного орієнтування на формування готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань; дослідження швидкісних якостей військовослужбовців експериментальної та контрольної груп; ефективності авторської програми фізичної підготовки артилерійських розвідників із використанням елементів спортивного орієнтування; дослідження динаміки

показників фізичних якостей та формування рухових навичок курсантів спеціальності артилерійська розвідка; визначення показників підготовленості курсантів та спортсменів-орієнтувальників на початку та наприкінці дослідження та визначення рівня функціонального стану військовослужбовців-ветеранів бойових дій.

*Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних
результатів проведених здобувачем досліджень*

Автором уперше обґрунтовано та експериментально реалізовано авторську програму фізичної підготовки з використанням засобів спортивного орієнтування, спрямовану на вдосконалення фізичної підготовленості курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка», доведено її ефективність; доповнено відомості щодо динаміки рухової активності, характеристики, спрямованості та варіативності чергувань фізичних навантажень під час професійної діяльності особового складу артилерійських підрозділів; доповнено інформацію щодо організації і проведення прикладної фізичної підготовки з військовослужбовцями конкретних військових підрозділів; удосконалено методика застосування вправ військово-прикладних видів спорту під час проведення всіх форм фізичної підготовки у пункті постійної дислокації та польових виходів; набули подальшого розвитку наукові знання щодо варіативності впливу фізичних вправ на фізичну підготовленість та організм курсантів; набули подальшого розвитку висновки наукових робіт про подальше зниження рівня соматичного здоров'я і фізичної підготовленості молодого пополнення Збройних сил України.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи

Отримані наукові результати мають достатній рівень обґрунтованості, який обумовлений сукупністю вивіраних методологічних і теоретичних компонентів та достатньою кількістю учасників дослідження.

Наукові положення та висновки, що викладені у дисертації, достатньо обґрунтовані, відповідають поставленій меті та завданням, об'єкту та предмету дослідження.

Ступінь достовірності результатів дослідження забезпечується широкою джерельною базою з проблематики дослідження (223 джерела інформації, з них 47 – викладені латиницею); використанням ґрунтовного аналізу документальних матеріалів, законодавчих та нормативних документів України; використанням адекватних методів статистичної обробки результатів; оптимальними розмірами вибірок учасників дослідження на кожному етапі та результатами впровадження в практику системи фізичної підготовки Збройних Сил України, зокрема Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного м. Львів (акт від 30.05.2024); Військового інституту танкових військ, м. Харків (акт від 12.06.2024); 184 Навчального центру Національної академії сухопутних військ с. Старичі (акт від 12.06.2024), про що свідчать відповідні акти впровадження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання

У дисертації коректно визначено мету та завдання дослідження.

Мета дослідження – науково обґрунтувати та перевірити ефективність програми фізичної підготовки з використанням засобів спортивного орієнтування, спрямованої на вдосконалення фізичної підготовленості курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка».

Досягнення мети дослідження обумовлено розв'язанням низки завдань:

1. Визначити місце фізичної підготовки в теорії і практиці навчально-бойової діяльності військовослужбовців артилерійських розвідувальних підрозділів.
2. Дослідити показники рухової активності, дати характеристику фізичних навантажень курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка» під час виконання завдань за призначенням.
3. Визначити вплив фізичних вправ спортивного орієнтування на показники професійної підготовленості та функціонального стану курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка».
4. Обґрунтувати й перевірити ефективність програми фізичної підготовки з використанням засобів спортивного орієнтування, спрямованої на

вдосконалення фізичної і професійної підготовленості, функціонального стану курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка».

Об'єктом цього дослідження визначено освітній процес курсантів вищих військових навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Артилерійська розвідка»; предметом – зміст фізичної підготовки курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка» із застосуванням засобів спортивного орієнтування.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Аналіз дисертаційної роботи дозволяє зазначити, що Бабич М.О. володіє методологією наукової діяльності, що передбачає теоретичний аналіз проблеми дослідження, підбір адекватних методів дослідження відповідно до наукової проблеми, аналіз та інтерпретацію результатів дослідження з використанням методів математичної статистики.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача

При детальному аналізі структури та змісту дисертації, а також наукових публікацій за результатами дослідження ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Використання текстових запозичень супроводжується посиланням на відповідні джерела зі списку літератури долученого до тексту дисертації.

Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні моменти

Незважаючи на загальне позитивне враження від проведених наукових досліджень здобувачем, варто акцентувати увагу на деяких дискусійних моментах, побажаннях і зауваженнях:

1. Відповідно до вимог написання дисертації до списку опублікованих праць здобувача, які відображають основні наукові результати дисертації належать наукові статті у фахових виданнях України, тому вважаємо зайвим наголошувати, що видання внесено до переліку фахових видань України категорії Б.

2. До списку праць, які додатково відображають наукові результати дисертації, не повинні зазначатися наукові статті, що опубліковані у фахових

виданнях України (наукова стаття у Віснику Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та збірнику наукових праць Волинського національного університету імені Лесі Українки).

3. У першому розділі та у висновках до нього доречно акцентувати увагу на виявлених суперечностях, які встановлено внаслідок аналізу й узагальнення джерельної бази та, які стали підґрунтям для вирішення важливої науково-практичної проблеми розв'язаної в дисертації.

4. На наш погляд, у другому розділі, під час розкриття етапів дисертаційного дослідження, можна зазначити підготовку й друк наукових праць та участь здобувача наукового ступеня у міжнародних наукових конференціях.

5. Вважаємо, що третій та четвертий висновки до третього розділу є занадто громісткими і потребують корекції.

6. У четвертому розділі під час експериментальної перевірки авторської програми виявлено її вплив на фізичний розвиток, функціональний стан учасників експерименту, проте в дисертації не зазначено, що використано медико-біологічні методи наукового дослідження.

7. На нашу думку, назва підрозділу 4.2 «Аналіз вихідних даних фізичної підготовленості курсантів» потребує корекції.

8. У дисертації наявні технічні й механічні помилки: стор. 154 ($t=1,507$; $p<0,05$), табл. 4.7 ($t=2,132$, $p>0,05$, стор. 194 ($t=1,307$; $p<0,05$).

Проте виявлені неточності, технічні й механічні помилки, дискусійні моменти та зауваження не є принциповими і не знижують наукову та практичну цінність проведеного дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота Бабича Максима Олександровича на тему: «Удосконалення фізичної підготовки курсантів спеціальності «Артилерійська розвідка» засобами спортивного орієнтування», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну та практичну значущість, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор Бабич Максим Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту,
доцент, професор кафедри теорії та
методики фізичної культури
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського

Наталія СОРОКОЛІТ

Підпис Сороколіт Н.С. засвідчую
В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи та міжнародних зв'язків,
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор

Мар'ян ПІТИН

09.10.2024 р.